

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Uitvoeringsadvies

*t.b.v. besluitvorming maatregelen
reizigers China*

d.d. 6 januari 2023

Adviesaanvraag t.b.v. Uitvoeringsadvies

De adviesaanvraag ten behoeve van het uitvoeringsadvies richting de uitvoeringspartners bevat dezelfde vragen als de adviesaanvraag die aan OMT en MIT is verstuurd. Dit betekent dat de uitvoeringspartners hebben gereflecteerd op onderstaande maatregelen:

- Een (dringend) advies tot het dragen van een mondneusmasker tijdens de vlucht van en naar China;
- Een testverplichting voor vertrek vanuit China naar Nederland, zonder uitzondering voor mensen die (volledig) gevaccineerd zijn of recent hersteld zijn van COVID-19.

Hoofdlijnen Sociaal Maatschappelijke Reflectie SCP op maatregelen

- Het verzoek van SZW betreft de wenselijkheid van de gecoördineerde maatregelen voor reizigers vanuit China. In het conceptadvies is het moeilijk te achterhalen welke weging heeft plaatsgevonden over de wenselijkheid, omdat de voorgestelde set van maatregelen niet gezien wordt ten opzichte van andere mogelijke Europese of nationale beleidsopties in de huidige situatie. In het conceptadvies is het niet zichtbaar welke effecten als maatschappelijk relevant worden gezien en waarom. Het is behulpzaam voor beleidsmakers om niet alleen kennis te hebben over gebieden waar een groot effect verwacht wordt, maar eveneens over de relevante effecten die naar verwachting klein zullen zijn of waar een hoge mate van onzekerheid over bestaat vanwege beperkte wetenschappelijke kennis. Daarnaast willen we aangeven dat de mate van wenselijkheid van een maatregel een politieke afweging is. Het MIT kan inzicht bieden in de mate van impact van coronamaatregelen, maar weging ten opzichte van de baten op het gebied van de volksgezondheid is naar onze mening een afweging die gemaakt moet worden door de politiek.
- Vanuit het SCP willen we benadrukken dat er bij het instellen van deze set van maatregelen voor specifieke groepen burgers of landen het risico bestaat op discriminatie. Dit wordt ook benoemd in het conceptadvies van het MIT. Als toevoeging zou het goed zijn om te benoemen dat er een risico bestaat op gevoelens van uitsluiting en mogelijk stigmatisering van personen die te maken hebben met de maatregel of hiermee worden geassocieerd door anderen op basis van uiterlijke kenmerken of hun gedrag, zoals een Aziatisch uiterlijk of (internationaal) reizen. Het SCP benoemde dit risico eerder tijdens de pandemie in de publicatie [Een jaar met corona](#).
- In het advies kan het MIT opnemen dat inclusieve communicatie door de overheid van belang is om gevoelens van uitsluiting te voorkomen. Hieronder valt – zoals het MIT in het conceptadvies aangeeft – ‘het hier alert op te zijn en hierover een vinger aan de pols te houden van de samenleving’, maar ook aandacht in de wijze van communicatie van de overheid richting burgers en media. Het is van belang om helder en duidelijk te informeren over het doel van de maatregel, de toepassing bij deze specifieke groep reizigers en de duur van de maatregel. Ook is het van belang om toe te lichten waarom deze maatregelen gecoördineerd wordt vanuit de Europese Unie. Uit onderzoek van het SCP blijkt dat een meerderheid van de Nederlandse burgers het EU-lidmaatschap van

Nederland steunt, maar dat er verschil is tussen groepen en thema's. De steun voor oplossing door de EU is groter bij thema's met een grensoverschrijdend karakter, zoals immigratie/vluchtelingen, milieu/klimaat, criminaliteit en minder groot bij thema's die de nationale verzorgingsstaat raken, zoals pensioenen, zorg en onderwijs (zie SCP-publicatie [Notitie Verwachtingen en beeld van de EU](#)).

Hoofdlijnen Uitvoeringsadvies: Uitvoering en Handhaving Rijk

- **Politie en OM** zien in de voorliggende maatregelen met betrekking tot COVID-19 dat er sprake is van een (medisch) advies, en niet van een strafrechtelijk te handhaven maatregel. Daarnaast is er sprake van een testverplichting die opgelegd wordt aan reizigers in China. Het is aan de vliegmaatschappijen om daarop toe te zien en eventueel passagiers te weigeren die niet aan de testverplichting voldoen, dan wel aan andere overheidspartijen om passagiers de toegang tot Nederland te weigeren c.q. te sanctioneren. De Politie heeft hierin geen rol.
- Politie ziet hierbij geen potentieel effect op maatschappelijk ongenoegen of verstoring van de openbare orde. Vanuit het OM wordt tevens meegegeven dat Hoofdstuk Va uit de Wet Publieke Gezondheid (De Tijdelijke bepalingen bestrijding epidemie covid-19) per 20 mei 2022 is vervallen als grondslag voor strafrechtelijke handhaving.

Hoofdlijnen Uitvoeringsadvies: Uitvoering en Handhaving Lokaal

Aandachtspunten:

- **VNG** geeft aan dat duidelijke communicatie nodig is zowel richting EU burgers in Nederland als Chinezen in Nederland. Deze groepen kennen natuurlijk overlap; Nederlanders met een Chinese achtergrond.
- Als EU-burgers niet "gedwongen" geïsoleerd / getest kunnen worden bij aankomst uit China is het van belang dat zij dit wel doen op eigen initiatief. Voor zakelijke reizigers is dit best lastig, en dus des te belangrijker is dat men de noodzaak beseft.
- Belangrijk ook te communiceren via de media die Chinezen in Nederland volgen. Ook al zal de huidige situatie velen afschrikken, zijn er vast genoeg mensen die een reis hebben geboekt voor het nieuwjaar en voor hen is het van belang om te weten waar zij aan toe zijn bij terugkomst. Dergelijke communicatie kan potentiële reizigers ook aansporen tot het nemen van een booster, zodat zij optimaal beschermd zijn in China.

Overstappers:

- Het is van belang om te kijken wat er gedaan wordt met transit passagiers uit China. Kunnen wij daar iets mee doen? Zo niet, misschien is het zinvol om te kijken naar extra maatregelen op Schiphol. Brede circulatie van het virus op Schiphol blijft natuurlijk niet beperkt tot Schiphol.
- Kunnen wij maatregelen nemen t.o.v. overstappers die via bijvoorbeeld via de Golfstaten naar Nederland komen of is in alle voorgestelde opties alleen sprake van maatregelen t.o.v. rechtstreekse vluchten? Als het alleen mogelijk is om maatregelen toe te passen op rechtstreekse vluchten, zou het zinvol zijn om in Europees verband de passagiersstromen te monitoren. Het ligt dan namelijk voor de hand dat steeds meer Chinezen via een overstap elders naar Europa gaan komen om de maatregelen te omzeilen.

Hoofdlijnen Uitvoeringsadvies: Juridisch (VR)

- De **VR's** zijn van mening dat het goed is om te zorgen voor heldere communicatie over de reisregels (bijvoorbeeld over nut en noodzaak) en ook om op de website voorlichting te geven over de gewijzigde regels voorzien van FAQ's.
- Verder zou er wellicht ook nagedacht moeten worden over de reizigers uit China, die via tussenstop elders (buiten de EU) naar Nederland komen.

Hoofdlijnen Uitvoeringsadvies: Inspecties

- De **NVWA** geeft aan dat het niet behoort tot de taak van de NVWA om toezicht te houden op reizigers vanuit China naar Nederland en op maatregelen die aan deze reizigers worden opgelegd. Voor de NVWA heeft het instellen van de voorgestelde maatregelen dus geen gevolgen.
- De **ILT** heeft eerder inreis-controles op reizigers op luchthavens in het kader van COVID-19-maatregelen uitgevoerd. Dit gebeurde in nauwe samenwerking met KMar en Douane. Zij kunnen deze controles indien nodig hervatten; dat gaat dan ten koste van andere geplande controles door de ILT.
- De **Nederlandse Arbeidsinspectie** voorziet geen problemen met de voorgenomen maatregelen. De voorgestelde maatregelen zijn in lijn met de eerdere maatregelen en dus voor de Arbeidsinspectie uitvoerbaar.
- Uitgangspunt voor de werkgever is de RIE (Risico-Inventarisatie en – Evaluatie en PvA (Plan van Aanpak) voor werknemers. De betrokken werkgevers (denk aan de betrokken vliegmaatschappijen, maar ook aan overige personeel op de luchthaven (Douane bijvoorbeeld of chauffeurs van de bussen op het vliegveld) die na de landing óók wat langduriger met deze groep reizigers in contact komen), dienen hun RIE en PvA aan te passen aan deze nieuwe situatie en aan te geven welke maatregelen ze hebben genomen.
- De Nederlandse Arbeidsinspectie heeft begrepen uit de media dat bijvoorbeeld KLM aanvullende maatregelen heeft bedacht, die voor het vliegend personeel een goede aanvulling zijn (eigen toilet voor de crew bijvoorbeeld).

Hoofdlijnen Uitvoeringsadvies: Gedrag

Algemene reflectie

- Stem maatregelen in Europees verband af: synchroniseer reisregels binnen Europa (1).
 - Voor het draagvlak, vertrouwen in beleid en uitlegbaarheid is het belangrijk dat mensen de maatregelen als duidelijk, goed onderbouwd, niet tegenstrijdig, en eerlijk ervaren (2).
 - Mensen hechten belang aan goede onderbouwing en heldere uitleg als reisregels tussen landen verschillen tussen Europese landen.
- Houd rekening met een mogelijk stigmatiserende werking van maatregelen die op één land van toepassing zijn.
 - Bij aanvang van de pandemie namen vooroordelen en xenofobie doordat het virus in verband werd gebracht met China (3).
- In de laatste meting van het trendonderzoek Corona & Gedrag (december 2022) zijn deelnemers verdeeld in hun mening over het coronabeleid van de overheid: een derde (35%) zegt redelijk veel tot heel veel vertrouwen te hebben in het coronabeleid van de overheid, een derde (35%) heeft een beetje vertrouwen en nog eens een derde (30%) heeft weinig tot helemaal geen vertrouwen in het coronabeleid.
 - Deelnemers maakten zich weinig zorgen over het virus (Figuur 1). We hebben nog geen data over zorgen over het virus sinds de toename van het aantal besmettingen in China.
 - Een meerderheid van acht op de tien deelnemers vindt dat de overheid op dit moment voldoende maatregelen neemt (Figuur 2).

Mondneusmasker tijdens vlucht van en naar China

- De RIVM Gedragsunit heeft geen onderzoek gedaan naar het gebruik van mondkapjes in het vliegtuig. Er is wel onderzoek gedaan naar het gebruik van mondkapjes in het openbaar vervoer. Het draagvlak voor het gebruik van mondkapjes in het openbaar vervoer was redelijk hoog tijdens de coronapandemie, maar daalde op momenten dat de infectiedruk lager was en de zorgen over het coronavirus afnamen.
- Het gratis beschikbaar stellen van mondkapjes en hierbij instructies te geven over correct gebruik is bevorderlijk voor naleving van een eventueel dringend advies voor het dragen van een mondkapje (4).

Testverplichting voor vertrek vanuit China

- In ronde 15 (september 2021) van het cohortonderzoek hebben we aan deelnemers gevraagd of zij achter het advies stonden om te testen voor terugkomst naar Nederland. Op dat moment gold dit advies voor mensen die niet gevaccineerd zijn die terugkeren uit een land met code geel, oranje, of rood. Acht op de tien deelnemers stond achter deze maatregel. Het draagvlak was hoger onder deelnemers die gevaccineerd zijn en voor wie de maatregel dus niet gold.
- We verwachten een hoog draagvlak onder de algemene bevolking voor de testverplichting voor vertrek uit China, onder meer omdat deze maatregel relatief weinig mensen persoonlijk raakt en omdat de ervaren dreiging van nieuwe varianten ongewis is nu er een grote uitbraak van het virus in China is.

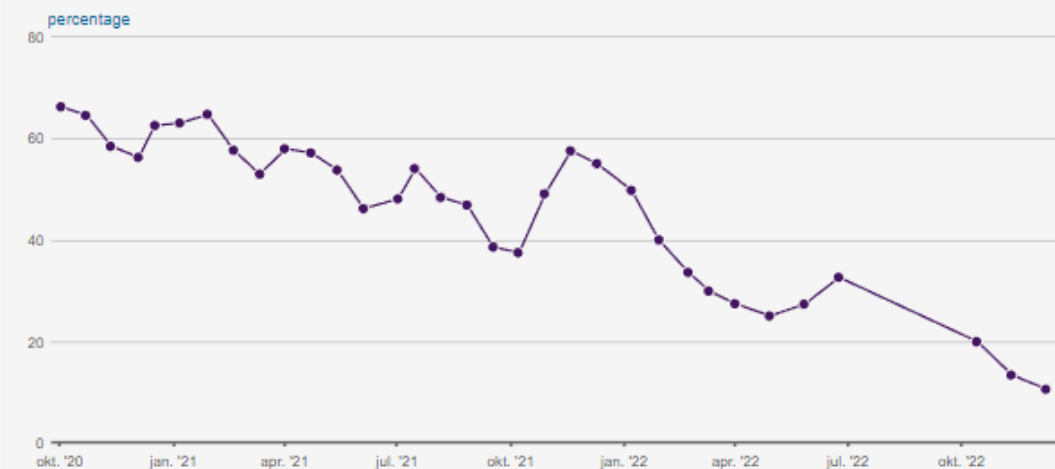
- (1) RIVM Corona Gedragsunit, Gedragsreflecties 10 juni 2021
- (2) RIVM Corona Gedragsunit, Gedragsreflecties 15 januari 2021
- (3) Dhanani, L. Y., & Franz, B. (2021). Why public health framing matters: An experimental study of the effects of COVID-19 framing on prejudice and xenophobia in the United States. *Social science & medicine*, 269, 113572.
- (4) Perski, O., Szinay, D., Corker, E., Shahab, L., West, R., & Michie, S. (2022). Interventions to increase personal protective behaviours to limit the spread of respiratory viruses: A rapid evidence review and meta-analysis. *British Journal of Health Psychology*, 27(1), 215-264.

Hoofdpijnen Uitvoeringsadvies: Gedrag

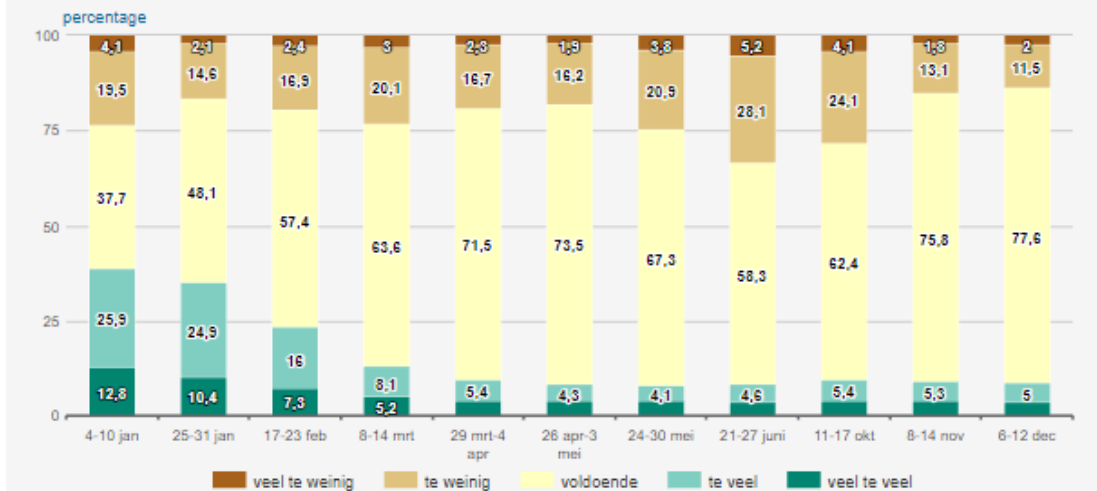
Figuur 1

Zorgen over het corona-virus

Figuur 2

Proportionaliteit coronamaatregelen, trend

Hoofdlijnen Uitvoeringsadvies: Rijks Kernteam Communicatie Covid-19

- De twee voorgestelde maatregelen leiden – los van de woordvoering en perscontacten – tot een aantal communicatieacties. Beide voorgenomen maatregelen zullen goed moeten worden uitgelegd aan (onder meer) de luchtvaartmaatschappijen die vanuit China naar Nederland vliegen. Ook zullen de diverse rijksoverheid.nl pagina's worden bijgewerkt.
- Deze acties zullen worden voorbereid en uitgevoerd in samenwerking met GGD, RIVM, IenW en Schiphol. Bij de uitvoering verwacht RKT CC-19 momenteel geen knelpunten.